

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Aan de voorzitter van de Onderwijsraad
Mevrouw Prof. dr. G.T.M. ten Dam
Nassaulaan 6
2514 JS DEN HAAG

Kennis
IPC 5200
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon
J.T. Schokker
T +31 6 52 36 74 26
t.schokker@minocw.nl

Datum **06 JAN. 2014**
Betreft Adviesaanvraag 'Toegevoegde waarde en leerwinst'

Onze referentie
577805

Uw brief van

Geachte mevrouw Ten Dam,

Het systematisch in beeld brengen van leervorderingen op basis van toetsen biedt veel kansen om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren. In alle onderwijssectoren wordt ervaring opgedaan met het meten van leerwinst en toegevoegde waarde. Ook in de politiek is er veel aandacht voor het gebruik van toetsten in het onderwijs. Het onderwerp stond onlangs tijdens de behandeling van de begroting van onderwijs hoog op de agenda. Hoewel er veel verwacht wordt van het systematisch in kaart brengen van leerwinst en toegevoegde waarde zijn er ook zorgen. Gaat het onderwijs zich niet teveel richten op de kennis die getoetst wordt? Ook in de Tweede Kamer leeft de vraag hoe onderwijskwaliteit het beste gemeten kan worden.¹ Tegelijk leven ook in de Tweede Kamer hoge verwachtingen van het in kaart brengen van de leerwinst en toegevoegde waarde.

Omschrijving begrippen

In deze adviesaanvraag hanteren we de volgende definities van de begrippen 'leerwinst' en 'toegevoegde waarde'. Leerwinst wordt gedefinieerd als de toename van vaardigheden of kennis van individuele leerlingen of groepen van leerlingen, gedurende (een bepaald deel van) de leerweg. De toegevoegde waarde geeft aan welke bijdrage de school of onderwijsinstelling levert aan de ontwikkeling (of leerwinst) van alle leerlingen. Met behulp van de toegevoegde waarde kan worden nagegaan of de onderwijsopbrengst boven of onder het niveau ligt dat op basis van het beginniveau verwacht mocht worden.

Drie doelen van informatie over toegevoegde waarde en leerwinst

Inzicht in de toegevoegde waarde en leerwinst dient verschillende doelen. Het eerste doel is het bieden van informatie voor scholen om aan de eigen kwaliteitsverbetering te werken. Het in beeld brengen van leerwinst en

¹ De aangenomen motie Klaver c.s. verzoekt de regering om met het onderwijsveld tot nuttige criteria te komen om de kwaliteit van het onderwijs te meten. Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, 33 750 VIII, nr. 39

toegevoegde waarde biedt scholen en besturen beter inzicht in de vorderingen van de leerlingen en de bijdrage die de school hieraan levert. Het verschaft scholen waardevolle informatie voor de eigen evaluatie van de kwaliteit van het onderwijs en aanknopingspunten van verbetering van het onderwijs. Inzicht in de toegevoegde waarde en leerwinst van scholen maakt het mogelijk het eigen lerend vermogen van onderwijsinstellingen te bevorderen.

Het tweede doel is het bieden van informatie voor belanghebbenden, met name ouders, als een basis voor verantwoording voor het gevoerde beleid door schoolbesturen. Besturen moeten tegenspraak kans geven en daarin hoort ook transparante informatie over de bereikte opbrengsten. Ook kan informatie over leerwinst en toegevoegde waarde keuzeprocessen van ouders en leerlingen ondersteunen.

Het derde doel is tenslotte het gebruik van informatie voor verantwoording naar de overheid. Toegevoegde waarde en leerwinst zijn nuttige begrippen in de beoordeling van de opbrengsten van een school of onderwijsinstelling. Het gaat dan niet alleen over de vraag of een school of onderwijsinstelling voldoet aan de basisnormen. De Inspectie van het Onderwijs heeft immers niet alleen een handhavende maar ook kwaliteit bevorderende taak. Toegevoegde waarde en leerwinst kunnen benut worden om scholen en onderwijsinstellingen constructieve feedback te geven.

Adviesaanvraag toegevoegde waarde en leerwinst

Vanuit deze context stel ik voor de volgende adviesaanvraag aan de Onderwijsraad voor te leggen:

Op welke wijze kunnen gegevens over leerwinst en toegevoegde waarde een bijdrage leveren aan de kwaliteit van het onderwijs uitgaande van de huidige onderwijspraktijk?

In het beantwoorden van deze hoofdvraag onderscheiden we de volgende deelvragen:

Omgaan met spanning tussen verbeteren en verantwoorden

Er bestaat een spanning tussen verbeteren (eerste doel) en verantwoorden ten opzichte van direct belanghebbenden en de overheid (tweede en derde doel). Idee daarbij is dat intrinsiek gemotiveerde leer- en verbeterprocessen gehinderd kunnen worden als die vermengd worden met halen van externe doelen. Vraag aan de Onderwijsraad is hoe de verschillende doelen van toegevoegde waarde en leerwinst gecombineerd kunnen worden. Hoe wordt bereikt dat instrumenten voor toegevoegde waarde en leerwinst zijn ingebed in de onderwijspraktijk en ook als eigendom worden ervaren van leraren? Hoe worden ongewenste strategische gedragseffecten voorkomen en ontmoedigd? Hoe kan voorkomen worden dat de toegevoegde waarde en leerwinst systematiek onbedoeld een rem zet op vernieuwing en innovatie in het onderwijs?

Praktische belemmeringen wegnemen

Onze referentie
577805

Op dit moment wordt in veel onderwijssectoren ervaring opgedaan met het gebruik van de begrippen toegevoegde waarde en leerwinst. Zo is in het primair onderwijs in 2011 een pilot gestart waarvan de resultaten begin 2014 verschijnen. In het voortgezet onderwijs is recent gestart met een pilot. In het middelbaar beroepsonderwijs wordt de eerste ervaringen opgedaan met toegevoegde waarde en wordt nagedacht over de mogelijkheid dit instrument te betrekken bij de bekostiging. Deze eerste ervaringen illustreren dat elke sector een andere uitgangssituatie heeft. U wordt gevraagd per sector te adviseren hoe praktische belemmeringen kunnen worden overwonnen en risico's hanteerbaar gemaakt kunnen worden. U wordt daarbij uitgenodigd lessen die andere landen hebben opgedaan met het benutten van toegevoegde waarde in het onderwijs te vertalen naar de Nederlandse context.

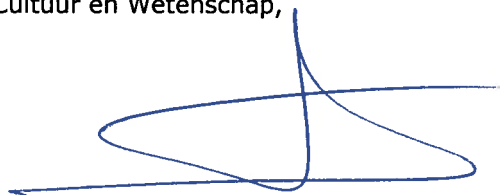
Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs,
Cultuur en Wetenschap,

de staatssecretaris van Onderwijs
Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker

Sander Dekker